

Speurder is altijd op zoek naar patronen

Particulier onderzoeker Tom Heijm (60) legt uit wat hij wél doet. En waarom hij het woord privédetective verafschuwt.

TEKST EN FOTO: GWENDELYN LUIJK

Een privédetective, dat is toch zo'n man die in de bosjes ligt met een camera? Of op een regenachtige avond onder een lantaarnpaal staat en om zijn krant heen loert? Nou, nee. "Het werk kan best spannend zijn, maar alle clichés komen rechtstreeks uit Amerikaanse films", zegt particulier onderzoeker Tom Heijm in zijn kantoor in Hoofddorp, een onopvallende kamer in een verzamelgebouw waar ook Buma Stemra gehuisvest is. Laptop en telefoon houdt hij bij de hand, want als het toestel overgaat, neemt de oud-politieman op. Altijd. "Het kan een spoedgeval zijn, iemand die mijn hulp nú nodig heeft. Ik wil mezelf nooit kunnen verwijten dat ik niet thuis gegeven heb."

Een privédetective zal hij zichzelf niet snel noemen. Het staat alleen op zijn website om de vindbaarheid online te vergroten. "Ik heb een grote allergie voor dat woord", zegt Tom. "Het is een misleidende term die doet denken aan een snel leven, snelle auto's en dure horloges, allemaal flauwekul. Bovendien klinkt het een beetje schimmig, terwijl ik juist heel open en transparant te werk ga."

Niet iedereen mag zich particulier onderzoeker noemen. Daarvoor is een vergunning nodig en die krijg je pas na het behalen van het diploma en het goed doorstaan van een antecedentenonderzoek, waarin wordt nagegaan of je geen strafblad hebt.

Een recherchebureau wordt ingehuurd door particulieren en bedrijven die vermoeden dat een ander hen stevig benadeeld heeft of zelfs een strafbaar feit heeft gepleegd. Als uit de duim gezogen voorbeeld noemt Tom een bedrijf dat vermoedt dat een medewerker spullen uit het magazijn pikt. "Wie eist, die bewijst. Dus worden wij in de arm genomen. Negen van de tien keer wil het bedrijf alleen de arbeidsrelatie met de werknemer beëindigen. Een enkele keer is de schade zo groot, dat het bedrijf wil dat de werknemer wordt gestraft. Dan loopt een civiele zaak dus uit op een

Tom Heijm: "Van mijn tijd bij de politie heb ik nog steeds profijt. In dit werk heb je straatervaring en lef nodig".

strafzaak."

Daarom moet het verzamelde bewijs stand kunnen houden in een rechtszaal. Door de branchevereniging is in de gedragscode een lijst met methodieken samengesteld die door een recherchebureau gebruikt mogen worden. "Van observeren tot getuigen horen of het plaatsen van camera's", somt Tom er een paar op. "Maar de rechter kijkt wel of het onderzoeksmiddel proportioneel is geweest. In het voorbeeld van de stelende werknemer is het plaatsen van camera's bij zijn huis een wel heel grote inbreuk op zijn privacy. Het ligt meer voor de hand om eerst eens met collega's te gaan praten. Je moet kortom je afwegingen tegenover de rechter kunnen verantwoorden."

Niet alleen bedrijven huren Tom in. Hij wordt ook gevraagd te kijken naar zaken als stalking, vermissing van personen, oplichting of alimentatiefraude. "Bij alimentatiefraude vermoedt degene die alimentatie betaalt dat zijn of haar ex weer samenwoont, waardoor het recht op alimentatie zou komen te vervallen. Om dat te bewijzen, moeten we heel veel uren steken in observatie. Heeft de nieuwe partner bijvoorbeeld een sleutel van het huis, is hij of zij er dagelijks, zet hij het vuilnis buiten? Het zijn dingen die los van elkaar

en het afnemen van verklaringen belangrijk is om met zijn tweeën te zijn. Een partner houdt je ook met beide benen op de grond en fungeert als klankbord, maar het belangrijkste is nog wel het onderlinge vertrouwen en het gevoel je helemaal veilig te voelen."

Hij denkt terug aan een spannende zaak, van het kaliber dat eens in de vijf of tien jaar voorbij komt. Een groep woonwagenbewoners werd ervan verdacht met een brutale truc spullen te stelen uit vrachtdépots: de verdachten trokken hesjes van grote vervoersbedrijven aan en deden of ze gewoon aan het werk waren. "Ons werd gevraagd ze te volgen en indien mogelijk aan te houden. Zijn ze vuurwapengevaarlijk? vroegen wij. Mogelijk, was het antwoord. We droegen die dag kogelvrije vesten. Urenlang hebben we ze geschaduwd. In samenwerking met de politie zijn we uiteindelijk tot een aanhouding op heterdaad gekomen, midden op de snelweg, in de stromende regen. Het was een resultaat waar wij trots op konden zijn. Deze zaak is voor de rechter gekomen omdat wij het researchewerk erin gestoken hebben."

De vraag dringt zich op waarom de politie dat niet zelf doet. "Tijdgebrek", is het simpele antwoord van Tom. "Aan het begin van de dag was die zaak nog helemaal niet klip en klaar. Er gaat veel tijd in zitten om iemand te observeren en voor de politie is een zaak met enkel materiële schade geen prioriteit. Dat is geen verwijt, want ik snap het heel goed. Er zijn zoveel andere, grotere, zwaardere misdrijven waarbij er wél letsel is. De politie moet keuzes maken."

Ex-rechercheur

Tom is een geboren Amsterdammer. Hij begon zijn loopbaan bij de recherche en zat later bij de criminële inlichtingendienst (CID) waar hij met informanten werkte. Na zijn politietijd opende Tom een grote woonwinkel. Dat liep prima, tot de recessie in 2008 toesloeg. Vanwege zijn politieverleden en ervaring als MKB'er was een eigen recherchebureau een logische nieuwe carrièrestap voor Tom. "Van mijn tijd bij de politie heb ik nog steeds veel profijt. In dit werk heb je straatervaring nodig en een beetje lef. Ik weet hoe ik met mensen moet praten, zelfs als ze eigenlijk niets willen zeggen. Ik weet wanneer ik in de maling wordt genomen en ik weet het ook wanneer een opdrachtgever niet eerlijk tegen mij is. En dat is wel nodig. Ik kan je alleen helpen als je het achterste van je tong laat zien."

Over eerlijkheid gesproken: ook van zichzelf eist Tom eerlijkheid. "Een tijdje geleden had ik bijvoorbeeld een cliënt die na een feestje in zijn huis sieraden ter waarde van veertigduizend euro miste. Het was duidelijk dat het één van de gasten geweest moest zijn, allemaal jongeren. De opdrachtgever wilde niet naar de rechter, alleen de gestolen spullen terug. Die jongeren moet je er dus van zien te overtuigen dat je ze echt niet gaat aanhouden. En als ik die belofte doe, houd ik me aan mijn woord; ik wil mezelf nog recht in de spiegel aan kunnen kijken."

Soms houdt Tom zelfs contact met daders. Ene Bjorn is daar een bijzonder voorbeeld van. In drie dagen tijd pleegde deze jonge verslaafde 22 misdrijven. Tom wist hem te pakken, en besloot hem te helpen. "Als jij nu de beslissing neemt om opnieuw te beginnen, zei ik, dan ben ik er voor je. Je mag me in de rechtbank zelfs als getuige oproepen. Voor mij was dit het mooiste wat ik me in dit vak bedenken kon. Ik had de kans 22 misdrijven op te lossen, het leven van die jongen op de rails te krijgen en honderden misdrijven te voorkomen." Tom heeft nog steeds contact met Bjorn. Voor mij gaat zoiets verder dan werk", zegt de particulier rechercheur "Dit is de ware Tom, die vindt dat mensen altijd een tweede of derde kans verdienen. Ja, je hebt een stomme fout gemaakt. Daarvoor zul jij je moeten verantwoorden, maar het is niet te laat om te veranderen. Laat mij dan de eerste zijn die je een liefdevolle zet onder je kont geeft." ■

“Men denkt soms dat wij kunnen toveren, maar een goed onderzoek kost tijd

niets voorstellen, maar samen een patroon vormen. Dat vind ik ook het leuke van dit vak: je moet een stukje in het leven kruipen van degene die je onderzoekt." Dat alles kost wel een hoop tijd. "Men denkt weleens dat wij kunen toveren, maar een goed onderzoek moet je van A tot Z uitlopen. Dat kost geld en dat is ook gelijk het nadeel; een particulier onderzoeker is niet voor iedereen betaalbaar."

Partner in crime

Als Tom het over 'wij' heeft, bedoelt hij zichzelf en zijn partner Carina Eikenboom-Donze. Zij heeft haar eigen recherchebureau en de twee werken veel samen. "In dit werk moet je eigenlijk wel een *partner in crime* hebben", vindt Tom. "Alleen al omdat het bij observaties